

Svenska Kennelklubben, hundar och avelsarbetet

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

PRODUKTION: SVENSKA KENNELKLUBBENS MARKNADSAVDELNING

FOTO: ÅSA LINDHOLM

OMSLAGSBILD & SISTA SIDAN: DREVER

BILD MOTSTÅENDE SIDA: LÅNGHÅRIG TAX

Svenska Kennelklubben, hundar och avelsarbetet

SKK – hundägarnas riksorganisation

Svenska Kennelklubben är hundägarnas riksorganisation och en av landets största fritidsrörelser med ett totalt medlemsantal på ca 320 000 personer år 2007.

Verksamheten är bred och sträcker sig från internationella utställningsevenemang som World Dog Show till praktisk utbildningsverksamhet på lokal nivå. De flesta hundägare kan hitta en god anledning att tillhöra organisationen.

Ett av de viktigaste fundamenten för SKK är det arbete som bedrivs av våra hunduppfödare. Utan valpar, som växer upp till trevliga och friska hundar, faller all annan verksamhet. Det är knappast några överord att säga att Svenska Kennelklubbens existens bygger på uppfödarnas arbete och resultatet av deras ansträngningar. Av den anledningen har avelsfrågor en framskjuten plats inom organisationen. Från SKK centralt avsätts både personella och ekonomiska resurser för att hjälpa uppfödarna att bedriva avel på ett sätt som våra hundar mår bra av.

Organisation

Svenska Kennelklubben är ett träd med många grenar. Tjugofem länsklubbar, 48 specialklubbar, 15 avtalsanslutna rasklubbar och ett ungdomsförbund är anslutna till SKK. Till specialklubbarna är 143 rasklubbar associerade och till länsklubbarna hör 33 lokala kennelklubbar.

SPECIALKLUBBEN ÄR
DIREKT ASSOCIERAD TILL
SVENSKA KENNELKLUBBEN.
SPECIALKLUBBEN HAR DET
DELEGERADE ANSVARET FÖR EN
ELLER FLERA RASER OCH ÄR SKKs
SAMTALSPARTNER I FRÅGOR SOM
RÖR RASEN/RASERNA. DET ÄR
OCKSÅ SPECIALKLUBBEN SOM ÄR
HUVUDMAN FÖR DE RASSPECIFIKA
PROV SOM ARRANGERAS FÖR DE
EGNA RASERNA. RASKLUBBEN
I SIN TUR ÄR ASSOCIERAD
TILL SPECIALKLUBBEN. OFTA
DELEGERAR SPECIALKLUBBEN UT
DET PRAKTISKA ARBETET MED
RASERNA TILL RASKLUBBARNA.

I SVERIGE FINNS IDAG CA 14.000
AKTIVA HUNDUPPFÖDARE.
DE ALLRA FLESTA FÖDER UPP
1-3 KULLAR OM ÅRET. ÅR 2007
INKOM 1083 ANSÖKNINGAR
OM KENNELNAMN TILL
SVENSKA KENNELKLUBBEN.
KENNELNAMNET ÄR ETT PREFIX
SOM UPPFÖDAREN GER ALLA SINA
VALPAR.

GRUNDREGLER,
REGISTRERINGSBESTÄMMELSER
OCH AVELSPOLICY HITTAR DU PÅ
www.skk.se

Ansvar för en specifik hundras är delegerat till specialklubben. Det åligger specialklubben att i nära samarbete med rasklubben och uppfödarkåren dra upp övergripande riktlinjer för avelsarbetet. Klubben kan t ex föreslå hälsoprogram, på såväl individ- som populationsnivå, för att styra utvecklingen i gynnsam riktning. De senaste årens arbete med rasspecifika avelsstrategier, RAS, är ett exempel på nytänkande i avelsfrågor.

Förr i tiden var det vanligt att hunduppfödning bedrevs mer eller mindre storskaligt på gods och gårdar. Idag har den typiska hunduppfödaren ett par, tre tikar och uppfödningen begränsar sig till kanske 1-3 kullar om året. Det är därför angeläget att dagens uppfödare kan få en helhetsbild av rasen. Både SKK centralt och specialklubbarna har som en av sina viktigaste uppgifter att se till att uppfödarna får tillgång till adekvat information som underlag för bra avelsbeslut.

Grundregler, registreringsbestämmelser och avelspolicy

Jordbruksverket är den myndighet som reglerar djurens väl och ve. Det gör man bland annat genom att verkställa den lagstiftning som styr djurhållning på ett övergripande plan, men också med föreskrifter för avel med hundar. Dessa lagar och föreskrifter måste alla följa.

För medlemmar i SKK finns det dessutom ett antal viktiga dokument som reglerar hur hundaveln ska bedrivas för att uppfylla organisationens intentioner. I SKKs grundregler finns skrivningar som berör både avelsetik och uppfödareetik. I grundreglerna sägs att "varje medlem som uppläter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKKs avelspolicy samt med rasens standard, provbestämmelser, registreringsbestämmelser och rasspecifika avelsstrategi."

I registreringsbestämmelserna finns allmänna regler för att få registrera hundar i SKK men också specifika krav som omfattar de olika raserna. I Avelspolicyn, som är ett uttryck för hur man inom organisationen vill att aveln ska bedrivas, står bland annat att avel och utveckling av rashund ska vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menar man att aveln ska bedrivas på så sätt att den möjliggör en gynnsam utveckling för våra hundraser även i framtiden.

Egenkontroll

Svenska Kennelklubben bedriver en omfattande egenkontroll av medlemskåren med prioritering på uppfödarna. Nära hundra kennelkonsulenter gör varje år ca 2000 besök på kennlar runt om i landet. En stor del av verksamheten är förebyggande – man besöker uppfödarna för att tillhandahålla information och råd – men utöver rutinbesöken gör konsulenterna också visiter hos uppfödare/kennlar där man har anledning att befara att det finns brister i t ex hundhållningen. Konsulenterna arbetar på många håll i landet i nära samverkan med djurskyddsinspektörer.

Uppfödar- och Kennelkonsulentkommittén, UKK, är SKKs organ för uppfödarrelaterade frågor. Här behandlas bl a ärenden med uppfödare/medlemmar som handlat i strid mot grundregler och/eller registreringsbestämmelser. I de fall kommittén finner det befogat kan ett ärende anmälas vidare till SKKs Disciplinnämnd, DN, för vidare handläggning. Disciplinnämnden avgör om den aktuella förseelsen är så allvarlig att den ska rendera personen ifråga disciplinär påföljd. Detta kan utgöras av registrerings- eller tävlingsförbud, i värsta fall av uteslutning ur organisationen.

Hunddata

Alla medlemmar som är uppfödare registrerar sina valpar i Svenska Kennelklubben. Man räknar med att 70% av landets totala hundbestånd finns registrerat hos SKK. Registren är offentliga och vem som helst kan ta del av dem via www.skk.se och webbtjänsten Hunddata. Denna öppenhet och möjlighet till insyn är unik ur ett internationellt kennelklubbsperspektiv.

I SKKs Hunddata finns uppgifter om hundens födelsedatum, stamtavla och uppfödare m m. Allt eftersom meriter eller hälsoundersökningsresultat tillkommer förs de in i registret, liksom hundens eventuella avkommor.

Webbtjänsten Hunddata öppnades i november 2002. Databasen omfattar 2 290 000 individer (maj 2008) och hundar som registrerats sedan 1975 finns tillgängliga. Hunddata används flitigt och antalet besök sedan starten är närmare 30 miljoner.

P u d e l

ÅR 2007 REGISTRERADES
SAMMANLAGT 61 820 HUNDAR.
VANLIGASTE RASERNA VAR:

1. SCHÄFER
2. GOLDEN RETRIEVER
3. LABRADOR RETRIEVER
4. JÄMTHUND
5. COCKER SPANIEL
6. ROTTWEILER
7. CAVALIER KING CHARLES SPANIEL
8. FLATCOATED RETRIEVER
9. JACK RUSSELL TERRIER
10. SHETLAND SHEEPDOG

Avelsdata

På SKKs webbplats www.skk.se finns också tjänsten Avelsdata. Tjänsten fordrar inloggning, men alla har möjlighet att registrera sig. På Avelsdata finns förutom information på individnivå också rasstatistik och populationsöversikter. Ett annat hjälpmedel som många uppfödare begagnar sig av är möjligheten att göra provparningar mellan två hundar, t ex för att kontrollera inavelsgraden hos den tänkta avkomman. Det går också att få utförlig information om avkomman till en avelshund exempelvis ifråga om hälsoundersökningar.

I Avelsdata finns också noteringar om hundar som av olika orsaker inte uppfyller registreringsbestämmelsernas krav för att en hund ska få användas i avel. Det kan handla om att hunden har en sjukdom eller defekt som visat sig vid en veterinärundersökning eller ett sk DNA-test. Det kan också visa att hunden för tillfället saknar en obligatorisk hälsoundersökning eller mentalbeskrivning om rasen ifråga har krav på detta för registrering av avkomman.

Avelsdata är en tjänst som uppskattas och används av uppfödare och klubbarnas avelsfunktionärer (men den är tillgänglig för alla) tack vare att den ger en helhetsbild över utvecklingen och statusen ur t ex vissa hälsoaspekter för en hel ras. Det går också att följa förändringar i inavelsgrad och registreringssiffror under åren.

Att snabbt och enkelt få tillgång till de uppgifter som finns i Hunddata och Avelsdata underlättar uppfödarnas sökande efter lämpliga avelsdjur men de kan också visa en presumtiv valpköpare vad en avelstik/avelshane har lämnat för avkomma tidigare.

Avelskonsulenter

På SKKs centrala kansli i Stockholm arbetar två heltidsanställda avelskonsulenter. Deras uppgift är att bistå såväl klubbar som uppfödare och enskilda medlemmar i avelsfrågor. Avelskonsulenterna i sin tur har tillgång till ett brett kontaktnät bestående av veterinärmedicinsk, genetisk, etologisk (djurbeteendevetare) och kynologisk (läran om tamhunden) expertis som bistår med synpunkter när så fordras. Avelskonsulenterna spelar en viktig roll i SKKs utbildning av avelsfunktionärer inom klubbarna. Därtill ansvarar avelskonsulenterna för SKKs Avelsdata och de för en kontinuerlig och levande diskussion med special- och rasklubbar i avelsfrågor.

Utbildning

Utbildning av avelsfunktionärer och uppfödare är en viktig del av SKK-organisationens verksamhet både centralt och i de lokala klubbarna. Ett omfattande utbildningsmaterial är sammanställt av SKK centralt och distribueras från kansliet i Stockholm. Grunden utgörs av bokserien Hunduppfödaren som består av sju volymer, var och en inriktad på olika områden av hunduppfödning.

För klubbarnas avelsfunktionärer anordnar SKK en årlig utbildning i två steg. Därutöver arrangeras regelbundet avelskonferenser för special- och rasklubbar. På klubbnivå anordnas uppfödareträffar, raskonferenser etc.

Satsningen på utbildning är ett steg i SKKs strävan att kvalitetssäkra hunduppfödningen. Kunliga och ansvarsfulla uppfödare är den bästa förutsättningen för en hundavel som gagnar såväl rasernas framtida utveckling som den enskilda hundägarens möjligheter att få en hund som infriar förväntningarna.

Avelsfunktionärer

Special- och rasklubbar inom SKK har delegerats ansvaret för en eller flera raser. Klubbarna har därför egna avelsfunktionärer/ avelsansvariga. I deras uppdrag ingår att hålla sig uppdaterade i frågor som rör rasen ur såväl ett inhemskt som internationellt perspektiv. Förr var vanligen denna funktionärskårs främsta uppgift att föreslå tikägarna lämpliga avelshanar. Idag är det snarare så att avelsfunktionären bistår uppfödaren med sådan information, både på individ- och rasnivå, som gör det möjligt för uppfödaren att göra lämpliga prioriteringar och därefter fatta egna avelsbeslut.

Varje år rapporterar klubbarnas avelsfunktionärer i verksamhetsberättelsen vad deras arbete bestått av under verksamhetsperioden. Det är viktigt att avelsfunktionärernas uppdrag är väl synligt och kan komma samtliga uppfödare till del.

S c h n a u z e r

Rasspecifika avelsstrategier

Med start år 2001 har ett för hundvärlden tämligen unikt projekt bedrivits inom SKK-organisationen. På Kennelfullmäktige, som är Kennelklubbens högsta beslutande organ, slogs detta år fast att varje i SKK registrerad ras ska ha en avelsstrategi.

Uppdraget för klubbarna blev att utifrån sammanställd information skapa en strategi för aveln. Detta gjorde det möjligt att formulera en utvecklingsplan helt anpassad efter den enskilda rasens förutsättningar. Det var inte ovanligt att man under arbetets gång upptäckte att den bild av verksamheten man tidigare utgått och arbetat utifrån behövde revideras.

Rasspecifika Avelsstrategier, RAS, är det dokument som klubbarna arbetat fram. Det innehåller rashistorik, nulägesbeskrivning samt strategier och mål för framtiden.

Tanken är att RAS-dokumentet ska vara en vägledning och riktlinje för uppfödarna, men det tjänar också som konsumentupplysning för den som har planer på att köpa en hund av rasen. Att läsa igenom den rasspecifika avelsstrategin, som rasklubbarna publicerar på sina hemsidor, kan ge en god bild av vad man som valpköpare kan förvänta sig av hundköpet. Alla som har funderingar kring RAS - oavsett om man är uppfödare eller valpköpare - kan vända sig till klubbarnas avelsfunktionärer med sina frågor.

UNDER 2007 GJORDES BLAND
ANNAT FÖLJANDE UNDERSÖK-
NINGAR INOM HÄLSOPROGRAM-
MENS RAMAR:

20 047 ST RÖNTGENUNDERSÖK-
NINGAR AV HÖFTLEDER

12 331 ST RÖNTGENUNDERSÖK-
NINGAR AV ARMBÅGSLEDER

17 839 ST ÖGONUNDERSÖKNINGAR

OM DNA-TESTER

I HUNDENS ARVSANLAG, DNA, FINNS ALL INFORMATION SOM BESTÄMMER SÅVÄL HUNDENS UTSEENDE SOM MÅNGA AV DE EGENSKAPER DEN HAR, T EX PÄLSFÄRG, STORLEK, TEMPERAMENT OCH SJUKDOMSANLAG. GENOM EN DNA-TEST KAN MAN GRANSKA SPECIFIKA DELAR AV HUNDENS DNA OCH DÄRIGENOM FÅ REDA PÅ VILKEN VARIANT AV ETT ANLAG HUNDEN BÄR PÅ. DNA-TEKNIKEN ANVÄNDS MER OCH MER AV HUNDÄGARE, KANSKE FRAMFÖRALLT DÅ DET GÄLLER ÄRFTLIGA SJUKDOMAR OCH SKK REGISTRERAR RESULTAT FRÅN ETT FLERTAL DNA-TESTER. MER INFORMATION FINNS PÅ WWW.SKK.SE.

VILL DU VETA VILKA RASER SOM OMFATTAS AV HÄLSOPROGRAM? KONTROLLERA I REGISTRERINGSBESTÄMMELSERNA SOM DU HITTAR PÅ www.skk.se

Hälsoprogram

I slutet av 1950-talet upptäckte man inom schäfferrasen att det förekom individer med defekta höftleder, så kallad höftledsdysplasi. En omfattande röntgen av schäfrar blev snabbt kutym och närmast obligatorisk för de hundar som användes i aveln. År 1979 utformades vad som kom att benämnas bekämpningsprogrammet för höftledsdysplasi och samtidigt utformades bekämpningsprogram för ärftligt betingade ögonsjukdomar.

Idag har vi lämnat begreppet bekämpningsprogram och talar istället om genetiska hälsoprogram. Dessa program är ett av SKKs verktyg för att komma till rätta med ärftliga defekter i hundpopulationerna. I regel initieras ett program av special- eller rasklubben, som bedömer att rasen är överrepresenterad avseende defekten. I ett hälsoprogram kartläggs problemet och det ger en tydligare bild av förekomsten av den aktuella defekten. Det i sin tur sätter press på uppfödarna och hanhundsägarna att undersöka avelsdjuren innan de används i aveln. Efter ett antal år utvärderas hälsoprogrammen. Har arbetet varit framgångsrikt kan man i bästa fall avsluta programmet, eller göra nödvändiga förändringar och därefter låta det löpa ännu en tid.

I dagsläget finns det hälsoprogram för raser med sjukdomar och fysiska defekter men också program som begränsar användningen av ett enskilt avelsdjur (d v s hunden får bli förälder till ett fastställt maximalt antal kullar). En del hälsoprogram bygger på DNA-testning av avelsdjuren. Man kan då särskilja hundar som kommer att utveckla sjukdomen, hundar som är anlagsbärare och hundar som är helt fria från den defekta genvarianten. Det finns också program som fordrar att avelsdjuren har genomgått mentalbeskrivning.

Alla undersökningar som utförs på hundar av raser som ingår i olika program registreras hos SKK – och resultatet finns följaktligen redovisat på Hunddata och Avelsdata.

Avelskommittén

SKKs Avelskommitté, AK, har ansvaret för avelsfrågor inom organisationen. Ledamöterna består av uppfödare med särskilt intresse för avelsfrågor, och till kommittén finns ett antal veterinärmedicinska experter och genetiker adjungerade. Kommittén ansvarar bland annat för hälsoprogram, registreringsbestämmelser och de regelverk och paragrafer som omfattar avelsarbete. Förutom ett antal egna möten varje år, där aktuella avelsrelaterade frågor finns på agendan, anordnar AK konferenser för avelsfunktionärer samt tar initiativ till utbildningsdagar i specifika ämnen.

AK har ansvaret för det stora projektet RAS, rasspecifika avelsstrategier, som under senare år varit en av de viktigaste arbetsuppgifterna för många special- och rasklubbar.

Forskning

Svenska Kennelklubben engagemang i hundars hälsa och välbefinnande sträcker sig utanför den egna organisationen. SKK stöder ekonomiskt flera forskningsprojekt som berör hund. Bland dessa märks under fjolåret projekt rörande andningsproblem hos engelsk bulldogg och DNA-tester för prcd-PRA hos svensk lapphund.

I projektet Hundhälsa samverkar SKK med Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, och Agria Djurförsäkringar i frågor av allmän betydelse för hundars hälsa, särskilt i den svenska hundpopulationen.

Internationellt samarbete

Hundsport och hunduppfödning är numera en internationell angelägenhet. Många svenska uppfödare tävlar med sina hundar utomlands, och många letar avelsdjur långt utanför landets gränser. Vi är därför påverkade av, och kan påverka med vår inställning och syn på hundar och avel, den internationella hundsporten.

Svenska Kennelklubben tillhör den internationella kennelklubsorganisationen FCI, Fédération Cynologique Internationale, till vilken sammanlagt 83 kennelklubbar världen runt är anslutna. Svenska representanter finns i flera kommittéer och arbetsgrupper. De svenska argumenten i t ex avelsfrågor väger ofta tungt tack vare den utförliga bild våra register och vårt samarbete med försäkringsbolagen ger oss av våra hundars hälsa och välbefinnande. Vi har goda möjligheter att påverka den internationella opinionen. Ur ett internationellt perspektiv ligger SKK långt fram i

W h i p p e t

G r a n d d a n o i s

arbetet med avelsfrågor. Organisationens öppna register och deras lättillgänglighet är en förebild för många länders kennelklubbar.

De nordiska kennelklubbarna har dessutom ett eget samarbetsorgan, Nordisk Kennelunion, NKU. I en vetenskaplig kommitté, NKU/VK, diskuteras och bereds avelsfrågor av gemensamt nordiskt intresse.

Hundsport Special

Hundsport Special är en facktidning som ges ut av SKK och som riktar sig främst till uppfödare men läses av många, många fler. Tidningen ägnar stort utrymme åt avelsrelaterade frågor och har många artiklar som fördjupar sig i uppfödar- och hälsorelaterade ämnen. I Hundsport Special hittar den kunskapstörstande helt enkelt lite mer!

Till skillnad från SKKs tidning Hundsport som är en medlemsförmån, är en prenumeration av Hundsport Special ett tillval. För närvarande kostar ett års prenumeration / 4 utgåvor 250:-.

Mer om hundavel från Svenska Kennelklubben hittar du i:

- Avelshäftet
- Avelsboken – om strukturer och möjligheter i hundaveln av Lennart Swenson)

Beställ genom www.skk.se eller kontakta SKKs informationsavdelning på tfn 08-795 30 00.

VILL DU VETA MER OM DIN
FAVORITRAS? HITTA LÄNKEN TILL
RASKLUBBEN PÅ WWW.SKK.SE

KONTAKTA ALLTID RASKLUBBEN
INNAN DU KÖPER VALPI!

SÅ HÄR KAN DU PRENUMERERA PÅ HUNDSPORT SPECIAL:

- RING SKKs MEDLEMSAVDELNING TFN 08-795 30 50
- SKICKA E-POST TILL medlem@skk.se

eller

- GÅ IN PÅ VÅR HEMSIDA www.skk.se

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Postadress: 163 85 SPÅNGA Besöksadress: Rinkebysvängen 70
Telefon: 08-795 30 00 Telefax: 08-795 30 40
E-post: info@skk.se Webbplats: www.skk.se